

hodnuta a má tu nejvyšší soud plnou povinnost prvního odstavce Šu 42 j. n. Doložití sluší ještě, že žalující strana uváděla také, že stát jmění a fondy melasové komise fakticky převzal, a že tedy stát jest povinen dle Šu 1409 obč. zák. závazky komise splnit, t. j. zažalované nároky hraditi. Ale to je myšlenkový pochod, jenž se pohybuje v bludném kruhu. Žalující strana činí nárok na přebytky fondů, o jejichž použití však rozhoduje ministerská rada a nikoli soud: jestliže tedy ministerská rada rozhodla, že přebytky mají odvedeny býti do státní pokladny, nemůže to zvráceno býti tím, že se toto odvedení postaví na základnu Šu 1409 obč. zák., neboť tím by se rozhodnutí ministerské rady stalo illusorním. Zde ovšem jde jen o to, že by se stala illusorní příslušnost ministerské rady k rozhodnutí, a nikoli o to, že by učiněné rozhodnutí bylo zvráceno i hmotně. Podotknouti dlužno, že v pravdě o přebytky jde jen u druhých fondů, kdežto u fondu rozdílů cenových nejde — aspoň dle udání žaloby — vlastně o zbytek, nýbrž o fond celý, ale to nehraje roli, neboť pak fond ten patří k likvidačním aktivům, o nichž dle Šu 2 cit. nař. platí totéž, co o zbytcích fondů. Avšak, i kdyby napřed z něho hrazeny býti měly, jak sám žalobce později také udává, výlohy likvidace nebo ztráty komise, a šlo by jen o zbytek, platilo by o něm i v tom případě totéž, jako o ostatních fondových zbytcích. Aby bylo zřejmo, že kruh, vedoucí od Šu 2 cit. nař. k Šu 1409 obč. zák., je chybným, stačí připomenouti, že by se, jde-li o nároky soukromoprávní, mohlo jednati jen o přezkum podle Šu 105 ústavní listiny, pakli by tu byly podmínky tohoto předpisu a zákona prováděcího ze dne 15. října 1925, čís. 217 sb. z. a n., což by však předpokládalo, že výrok vynesl úřad správní a že o nároku uplatňovaném skutečně rozhodl (žalující strana tvrdí, že rozhodl o jeho přihlášce likvidační výbor a ne ministerská rada), zdali však ministerská rada, t. j. vláda, §§ 70 a 84 ústavní listiny, mohla by pokládána býti za »úřad správní«, §§ 85—93 ústavní listiny, bylo by posouditi z předpisů právě citovaných. Ze všeho plyne, že nemůže jíti o nic jiného, než, zda je vl. nař. ze dne 20. října 1921, čís. 373 sb. z. a n. platné (§102 úst. list.), kteráž otázka vrcholí, ježto zařízení to vydáno dle zákona ze dne 15. dubna 1920, čís. 337 sb. z. a n., v otázce, nepozbylo-li platnosti dle Šu 3 cit. zák. Avšak dlužno je pokládati za platné, protože nebyla uveřejněna vyhláška vlády, že platnosti pozbylo, jak poslední věta cit. Šu nařizuje, a také takováto neplatnost jeho se ani netvrdí. Nepatří-li však věc na pořad práva, odpadá otázka pasivní legitimace a tím i otázka čl. 273 mír. sml. S. Germ., jež by přišly na řadu teprv, kdyby došlo k rozhodování ve věci.

Čís. 5804.

Pensijní pojištění.

Zaměstnavatel jest povinen náhradou škody rodinným příslušníkům pojištěnce, učinil-li v přihlášce vědomě nebo z nedbalosti nepravdivé údaje. Nároky rodinných příslušníků pojištěnce proti pensijnímu ústavu mají povahu nároků veřejnoprávních a nemohou býti zkráceny dohodou zaměstnavatele se zaměstnancem. Nesprávné udání služebních požitků. Ocenění naturálního bytu, naturálních požitků, deputátních polí.

Soudy jsou vázány právoplatnými rozhodnutími, jež vydaly správní úřady ve věcech pensijního pojištění v mezích své působnosti.

V otázce příčinné souvislosti náhradních nároků dlužno se obíratí otázkou, zda výše pojistných nároků řídí se výší přihlášených či zjištěných služebních požitků zaměstnancových a zda rodinní příslušníci pojištěnce měli možnost, brániti se proti výměře důchodů, provedené na základě přihlášených služebních požitků.

(Rozh. ze dne 2. března 1926, R II 6/26.)

Manžel žalobkyně byl zaměstnán na panství žalovaného jako hajný. Po jeho smrti byl žalobkyni a její dceři vyměřen pojišťovnou důchod na základě údajů žalovaného o služebních požitcích manžela žalobkyně. Tvrdíc, že žalovaný udal služební požitky manžela jejího nízko, domáhala se žalobkyně na něm, by byl uznán povinným platiti jí a její dceři rozdíl, oč by jí bylo pojišťovnou vypláceno na důchodu více, kdyby byly služební požitky manžela bývaly udány správně. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. Důvody: Nesprávné právní posouzení věci vidí žalující strana v názoru prvního soudu, že na straně žalovaného nebylo zavinění, zavazující ho k náhradě škody proto, že ocenění naturálních požitků stalo se za souhlasu manžela jejího Augustina P-a, jenž přihlášku ze dne 5. října 1920 spolupodepsal. Tomuto odvolacímu důvodu nelze upříti oprávnění. Dle §u 73 zákona ze dne 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n. přísluší zásadně zaměstnavateli ohlásiti zaměstnance u příslušné zemské úřadovny pensijního ústavu a táž povinnost hlášení platí o všech ostatních změnách služebního poměru rozhodných pro pojištění, zejména také o změnách platu. Dle §u 81 zaměstnavatelé a zaměstnanci, kteří v ohláškách podle §§ 73 a 73 a) učiní nepravdivá udání skutečností, budou potrestáni, ač nejde-li o skutkovou povahu činu trestného podle všeobecných trestních zákonů, pokutou od 10 až 1000 Kč a v případě nedobytnosti vězením od jednoho až do tří měsíců. Má tudíž v první řadě zaměstnavatel povinnost udati veškeré okolnosti pro pojištění rozhodné, tudíž veškeré požitky zaměstnance dle pravdy a skutečnosti. Byť i bylo možno přisvědčiti názoru prvním soudem vyslovenému, že žalovaný nemusil naturální požitky zaměstnance Augustina P-a oceniti v přihlášce číselně vzhledem k ustanovení §u 3 (4) cit. zák., nýbrž udati jen jejich druh a množství, přece tato okolnost nemůže zbavovati zaměstnavatele, jakmile požitky zaměstnance v přihlášce k pensijnímu pojištění ocení, povinnosti, by ocenění to odpovídalo skutečnosti, by bylo pravdivé. Vždyť výše nároků pojistných řídí se výší přihlášených nebo zjištěných služebních požitků a ta okolnost musila býti žalovanému jako zaměstnavateli známa. Bylo proto vzhledem k ustanovení §§ 73 a 73 a) a 81 cit. zák. povinností žalovaného jako zaměstnavatele Augustina P-a, aby udal v přihlášce Augustina P-a k pojištění veškeré jeho požitky v cenách odpovídajících skutečnosti. Ta okolnost, že Augustin P. souhlasil s oceněním svých požitků, jak

vedeno v přihlášce k pojištění ze dne 5. října 1920, poněvadž přihlášku tu podepsal, pokud se týče, že není prokázáno, že by Augustin P. si byl stěžoval do úředního zjištění výše, nemůže žalovaného jako zaměstnavatele zbaviti povinnosti mu zákonem uložené, by veškerá udání v přihlášce ku pojištění, tedy i ceny jednotlivých požitků udány byly dle skutečnosti pravdivě. I když Augustin P. souhlasil s oceněním jednotlivých požitků a byl proti tomu, by se veškeré jeho požitky náležitě ohlásily, jako látka na šaty, měl žalovaný povinnost ohlásiti veškeré požitky ve skutečnosti pobírané i proti vůli Augustina P-a, poněvadž pojištění to netýkalo se pouze Augustina P-a, nýbrž i celé jeho rodiny. Vždyť povinnost zaměstnavatele ohlašovati řádně veškeré požitky zaměstnancovy kotví v právu veřejném a sleduje ten účel, by zaměstnanec, pokud se týče jeho rodina nebyli vydáni nouzi a nepřipadli na obtíž domovské obci. Ostatně zaměstnanec právě tak jako zaměstnavatel jest povinen v přihlášce k pojištění jen udání pravdivá učiniti, jak zřejmo z ustanovení §u 81 cit. zákona. Vzhledem k tomu zakládala by zavinění žalovaného v tomto případě ta okolnost, kdyby se zjistilo, že žalovaný v přihlášce ze dne 5. října 1920 udal požitky Augustina P-a, byť i za jeho souhlasu, v cenách nižších, než jak odpovídalo skutečnosti, nebo kdyby pozdější změny platové neoznámil, takže podklad pro vyměření důchodů strany žalující byl by udán zaměstnavatelem částkou nižší a následkem toho byly vyměřeny straně žalující důchody nižší, než jak by se bylo stalo, kdyby požitky Augustina P-a byly udány penizem skutečnosti odpovídajícím. Bylo proto prvním soudu zjistiti náležitě výši požitků v době přihlášky ze dne 5. října 1920, jakož i zda žalovaný případně změny platové ohlásil. Teprve po tomto přesném zjištění všech požitků Augustina P-a bude možno posouditi, zda na žalovaného v příčině ohlášení dotyčných požitků padá nějaké zavinění a v jaké míře.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Předmětem sporu jest náhrada škody, kterou prý žalovaný jako zaměstnavatel Augustina P-a způsobil žalobkyním tím, že pensijnímu ústavu neudal správně výši služebních požitků Augustina P-a. Bude se tedy proto obíratí otázkami: 1. zda jest tu nedovolený čin, 2. jaká škoda tím vznikla, 3. zda obé jest v příčinné souvislosti. K b o d u 1. Jak správně uvádí odvolací soud, přísluší dle §u 73 pens. zák. z á s a d n ě zaměstnavateli ohlásiti zaměstnance u příslušné zemské úřadovny pensijního ústavu a udati v přihlášce jeho služební příjmy, jakož i ohlašovati případně další změny poměru služebního. Nepravdivé údaje jsou trestny dle §u 81 téhož zákona. Patrně tedy, že zaměstnavatel dopouští se protiprávního činu, pak-li vědomě nebo z nedbalosti učiní nesprávné údaje nebo opomene ohlásiti poměry rozhodné pro pojištění, a ručí dle §u 1295 obč. zák. za škodu tím způsobenou. Zde jako osoby poškozené přicházejí v úvahu pozůstalá vdova a dcera. Jak již odvolací soud správně dovozuje, zakládají se nároky rodinných příslušníků pojištěncových proti pensijnímu ústavu na zákoně o pensijním pojištění,

mají tedy povahu nároků veřejnoprávních a nejsou pouhým příslušenstvím nebo soukromoprávním důsledkem smluvního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Proto nemohou býti tyto nároky zkráceny dohodou zaměstnavatelovou se zaměstnancem a nemůže se, jak již odvolací soud dále správně uvádí, žalovaný odvolávati na to, že, ohlašuje nebo chtěje ohlásiti příjmy Augustina P-a, jednal vždy v dohodě s ním, a že Augustin P. nestěžoval si do úředního zjištění služebních požitků. Dle §u 79 pens. zák. nemají ostatně smlouvy, omezující platnost ustanovení pensijního zákona v neprospěch pojištěncův, vůbec právního účinku a jsou tedy dle §u 879 obč. zák. nicotny. K b o d u 2. Žalobkyně kladou žalovanému hlavně za vinu, že vůči pensijnímu ústavu nesprávně udal služební požitky Augustina P., zejména cenu naturálního bytu s otopem a deputátních pozemků a zamlčel požitky, záležející v poskytování obuvi a šatů. K jednotlivostem budiž podotknuto toto: Naturální byt žalovaný ocenil ve své přihlášce na 120 Kč. Tím po rozumu vyhlášky presidenta zemské politické správy v Brně ze dne 31. srpna 1920, čís. 99 z. z. pro Mor., v níž u provedení §u 3 (4) pens. zák. oceněny byly pro rok 1920 naturální byty a otop jejich, dal žalovaný na jevo, že jde o naturální byt o jedné místnosti na venkově. Bude-li zjištěno, že Augustin P. měl byl o dvou místnostech, již v tomto směru by šlo o údaj nesprávný. Ve stejné výši oceněny byly naturální byty pro rok 1921 ve vyhlášce z 25. února 1921, čís. 43 z. z. pro Mor., kdežto pro léta 1922 a 1923 vyhláškami z 30. prosince 1921, čís. 4 z. z. pro Mor. z roku 1922 a z 31. ledna 1923 č. 28 téhož zák. byly naturální byty mnohem výše oceněny a zároveň bylo nařízeno, že zaměstnavatelé jsou povinni změny novým oceněním naturálních požitků, nastalé ve smyslu §§ 73 a 73 a) pens. zák., hlásiti příslušným zemským úřadovnám pod následky §u 81 a násl. pens. zák. Týmiž čtyřmi vyhláškami provedeno i ocenění otopu. Jest pravda, že žalovaný v původní přihlášce nemusil oceňovati naturální byt, ale učinil-li tak nesprávně, anebo opomenul-li hlásiti nové ceny, může býti činěn zodpovědným dle XXX. hlavy obč. zák. Ohledně deputátních polí nelze názoru odvolacího soudu, že mezi příjmy služební započísti dlužno čistý výtěžek z deputátních polí, přisvědčiti v této všeobecnosti. Zde přijíti může v úvahu jen to, co jest odměnou, kterou zaměstnavatel platí zaměstnanci za konané služby, a možno tu rozeznávati dva případy: a) Směřuje-li vůle smluvních stran prostě k tomu, aby úplatou za konané služby bylo přenechání deputátního pole v pachtovní užívání a ne plodiny samy, jest na plodiny na deputátních polích získané pohlížeti pouze jako na výsledek zemědělské činnosti zaměstnance anebo členů jeho rodiny a osob jím najatých a nikoli jako na vlastní odměnu za služební úkony. V tomto případě bude dle obdoby §u 3 odst. (4) posl. věta pens. zák. v novel. znění určiti cenu tohoto požitku dle místní průměrné výše pachtovného, placeného z pozemku stejné jakosti. b) Jinak by bylo věc posouditi, kdyby již dle úmyslu stran měly býti služebními požitky zemědělské výrobky a plodiny a kdyby se zaměstnanec spokojil, třeba jen na určitou dobu, přídělem pozemků v užívání, aniž by tím zásadně měla býti výše jeho požitků dotčena. Tu by byly pro ocenění služebních požitků směrodatny

ceny zemědělských výrobků a plodin. Procesní soud se věci s tohoto dvojího hlediska neobíral, i bude proto třeba v tomto směru podstatu sporu dle §u 182 c. ř. s. objasnit; zejména bude třeba vysloviti se o tom, zda běže se za zjištěno, že žalovaný ke kolektivní smlouvě se svazem velkostatkářských úředníků a zřízenců nepřistoupil a že prý stejně postavený hajný P. bral za byt a deputátní pole příplatek pouze 10 Kč měsíčně. K b o d u 3. Otázkou příčinné souvislosti bude se, na prvním místě obíratí, a přijde tu v úvahu předurčující povaha výměrů správních úřadů, po případě nálezu rozhodčího soudu. Přisvědčiti jest názoru odvolacího soudu, že soudové jsou dle §u 77 a) zákona o pensijním pojištění (novelisovaného zákonem z 5. února 1920, čís. 89 sb. z. a n.) vázání právoplatnými rozhodnutími, jež správní úřady ve věcech pensijního pojištění vydaly v mezích své působnosti. Ale předurčujícím rozhodnutím otázek, jež při posuzování příčinné souvislosti mohou přijíti v úvahu, nezdá se býti samojediný výměr zemské úřadovny II. všeobecného pensijního ústavu v Brně z 3. června 1924, jelikož se v něm uvádí, že renta přiznává se dle nálezu Rozhodčího soudu z 13. května 1924. K správnému řešení věci bude třeba především nahlédnouti do obsahu citovaných spisů rozhodčího soudu, jichž obsah může býti v prérůzném směru závažným. Před nahlédnutím do těchto spisů nemůže nejvyšší soud dáti nižším soudům již v tomto období sporu s p o l e h l i v é směrnicí pro další postup a proto omeziti se musí pouze na toto: Bude se obíratí otázkou, zda výše nároků pojistných řídí se výší přihlášených či zjištěných (t. j. skutečných) služebních požitků zaměstnancových, a zda žalobkyně měly možnost, brániti se proti výměře důchodů, provedené na základě přihlášených služebních požitků, t. j. zda mohly uplatňovati, avšak neuplatňovaly vůči pensijnímu ústavu nárok na vyšší požitky (srv. Dr. Emila Hendricha »Zákon o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců« str. 187 poznámka k §u 73 bod 8). Bude třeba proto jednání v prvé stolici doplniti, pročez bylo potvrditi usnesení druhé stolice, jímž rozsudek prvé stolice byl zrušen, a nemohlo býti rekursu vyhověno.

Čís. 5805.

Pozemková reforma.

Třebas na statku vázlo reální břemeno sustentační povinnosti s tím, že může býti, kdykoliv by držitel chtěl, přeměněno v právo poživací pro oprávněného, dlužno výměru statku sčítati s ostatním svěřenským majetkem (§ 2 zák. zák.).

Lhostejno, že držitel zabraného majetku podal stížnost k nejvyššímu správnímu soudu do usnesení Státního pozemkového úřadu, jímž byl zamítnut jeho návrh na vyloučení statku ze záboru podle §u 3 a) zák. zák. Bude-li následkem příznivého rozhodnutí nejvyššího správního soudu Státní pozemkový úřad nucen vyloučiti statek ze záboru, přísluší držiteli proti exekuci na základě výpovědi žádost za její zrušení podle obdoby §u 39 čís. 1 a 5 (§ 40) ex. ř., a do té doby, než bude o jeho nároku na vyloučení právoplatně rozhodnuto, měl by i nárok na odklad